

**UCHWAŁA NR XXXV/261/2021
RADY GMINY KOŁACZKOWO**

z dnia 28 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2021 r., poz. 1372 ze zm.) i art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2020 r., poz. 821 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kołaczkowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Kołaczkowo

Danuta Grabowska

Załącznik do uchwały Nr XXXV/261/2021
Rady Gminy Kołczkowo
z dnia 28 grudnia 2021 r.

Gminny Program

Wspierania Rodziny na lata 2022-2024

Kołczkowo grudzień 2021 r.

Spis treści	
Wprowadzenie.....	3
Uzasadnienie	4
Diagnoza demograficzna i społeczna Gminy Kołaczkowo.....	5
Analiza SWOT	10
Adresaci programu.	11
Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny.	11
Realizatorzy Programu.	13
Źródła finansowania Programu.	13
Monitoring i ewaluacja Programu.....	14
Podsumowanie	14

Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 jest kontynuacją programów realizowanych w latach poprzednich i powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rodzina to podstawowa komórka społeczna, która funkcjonuje dzięki długotrwałej więzi emocjonalnej i określającym je stosunkom osobowym.

Dziecko i rodzina wymagają szczególnego wsparcia, troski i ochrony.

Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Rodzina oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka.

Nadrzędnym celem polityki prorodzinnej jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju rodziny. By cel ten mógł być realizowany muszą zostać wykorzystane rozwiązania pozwalające zastąpić dominującą obecnie zasadę opiekuńczości państwa, zasadą pomocniczości wobec rodziny. W pierwszej kolejności rodzina powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększa jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje aktywność własną, a także wyzwala potencjał rodziny. Niezwykle ważne jest umacnianie rodziny i przeciwdziałanie jej dysfunkcyjności w realizacji funkcji psychospołecznych.

Jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania i współpracy ze strony pracowników socjalnych, asystenta rodziny, pedagogów szkolnych, kuratorów sądowych, pracowników przychodni medycznych, policji i przedstawicieli innych instytucji działających w obszarach wspierania rodziny.

Niniejszy Program skupia się przede wszystkim na wsparciu świadczonym dla rodzin przez pomoc społeczną. Zadania te wchodzą w zakres Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i powinny zakładać działania zorientowane na zabezpieczenie potrzeb, tworzenie pozytywnego środowiska wychowawczego, poprawę jakości życia dzieci i rodzin, jak również podejmowania interwencji i objęcie opieką w sytuacjach zagrożenia dobra dziecka.

Uzasadnienie

Zgodnie z ds. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej / Dz.U. z 2020 r., poz. 821 ze zm./ jednym z zadań gminy jest opracowanie i realizacja trzyletniego programu wspierania rodziny.

Założeniem ustawy jest pomoc dziecku i jego rodzinie w sposób zintegrowany, poprzez współudział i współpracę wszystkich wyspecjalizowanych w tym zakresie instytucji /sąd, szkoły, policja, pomoc społeczna/.

Priorytetem programu będzie stworzenie i realizacja działań profilaktycznych i osłonowych, by zapobiegać marginalizacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańców gminy.

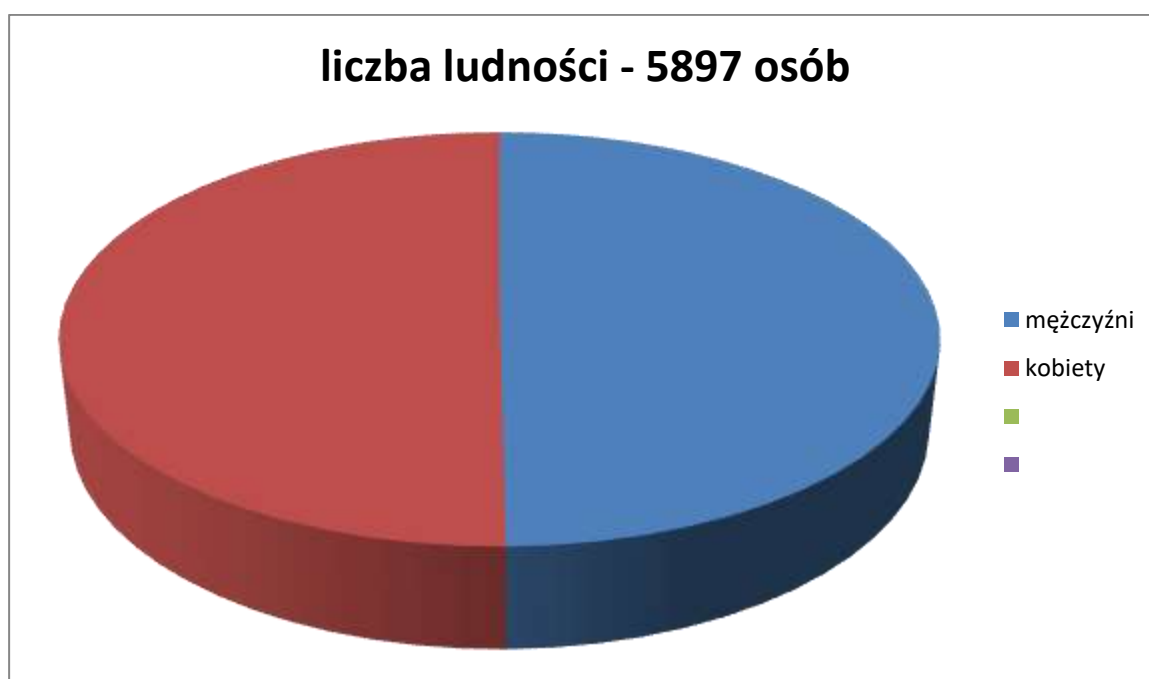
Niniejszy program skupia się przede wszystkim na opiece świadczonej dla rodzin przez pomoc społeczną, gdyż znaczną część zadań opieki nad dzieckiem i rodziną realizują pracownicy zatrudnieni w pomocy społecznej. Zadania te wchodzą w zakres Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i powinny zakładać działania zorientowane na zabezpieczenie potrzeb, tworzenie pozytywnego środowiska wychowawczego, poprawę jakości życia dzieci i rodzin, jak również podejmowanie interwencji i objęcie opieką w sytuacjach zagrożenia dobra dziecka. Działania programu powinny być skoncentrowane na wsparciu rodziny biologicznej dziecka, a istotą podejmowanych działań winno być wspieranie, a nie zastępowanie rodziny, nauczycieli i społeczności lokalnej w rozwiązywaniu problemów rodziny. Wynika to z zasady pomocniczości stanowiącej obecnie zasadę konstytucyjną.

Wypracowany Program jest propozycją zintegrowanych i planowanych kierunków działań w odniesieniu do mieszkańców Gminy Kołczkowo.

Diagnoza demograficzna i społeczna Gminy Kołaczkowo.

Gmina Kołaczkowo położona jest we wschodniej części województwa wielkopolskiego. Zajmuje obszar 115,9 km², który zamieszkuje 5897 mieszkańców. Administracyjnie gmina podzielona jest na 17 sołectw.

Liczba ludności na dzień 31.12.2020 r. wynosiła 5897 osób, w tym 2960 kobiet i 2937 mężczyzn.

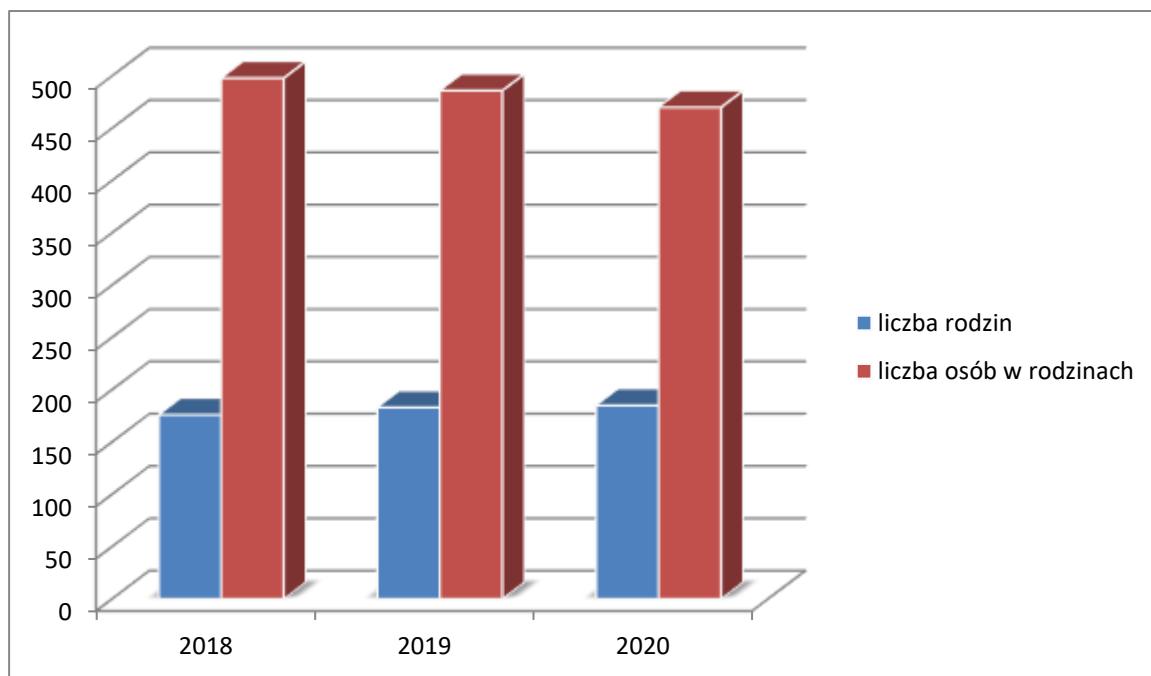

Wykres 1: statystyka mieszkańców według płci.

Źródło: opracowanie własne GOPS.

Analiza liczby mieszkańców gminy wskazuje, iż ludność dzieli się na połowę, z nieznaczną przewagą kobiet.

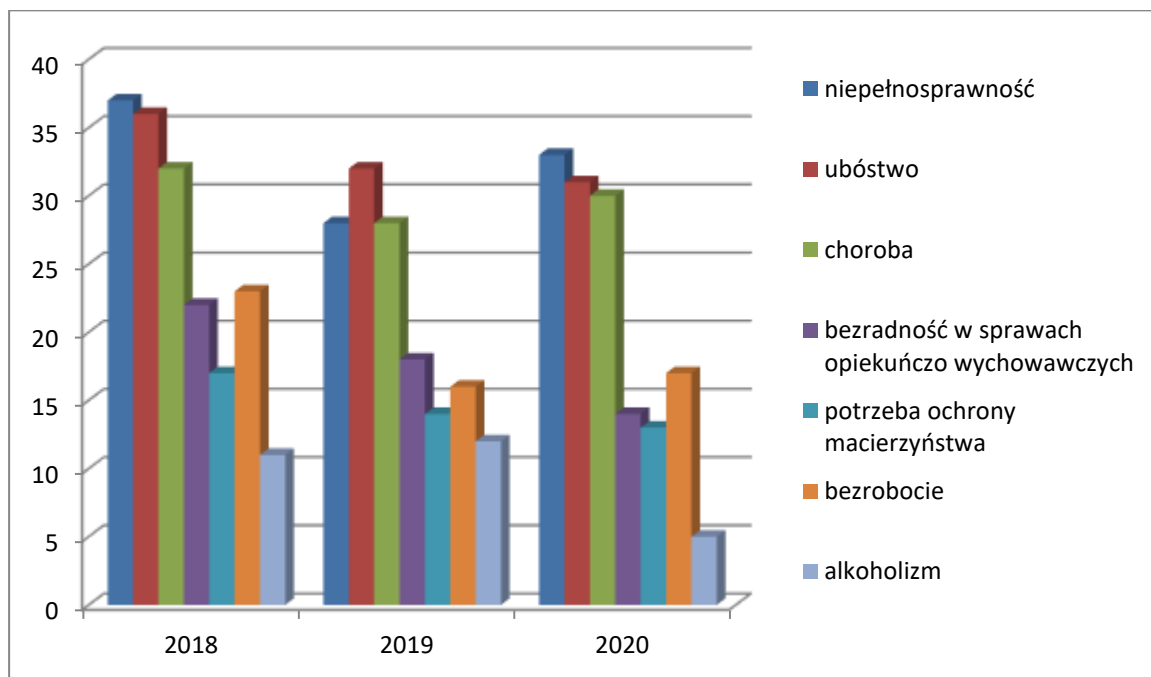
Do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny niezbędna jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołaczkowie.

Wykres 3: Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej GOPS w latach 2018-2020

Źródło: dane własne GOPS,OZPS.

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2018	176	498
2019	183	486
2020	185	470

Wykres 3: Główny powody ubiegania się o pomoc.

Źródło: dane własne GOPS, OZPS.

Powyższe dane wskazują, że w ciągu 3 ostatnich lat bezrobocie nie jest problemem dominującym. Obecnie głównymi powodami zwracania się o pomoc są: ubóstwo, niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba.

Klienci korzystający z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołaczku, to głównie osoby bierne zawodowo, niepełnosprawne, długotrwale chore, a także nieradzące sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego. Istotną rolę w działalności GOPS odgrywa praca socjalna, która jest działalnością zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie. Problemy w rodzinach wynikają między innymi z niskich kompetencji wychowawczych, rozbitcia rodziny, przemocy, uzależnień.

Według analizy pracowników socjalnych w 2020 roku bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zdiagnozowano w 14 środowiskach, przy czym znaczna część tych rodzin przy zapewnieniu wsparcia GOPS jest w stanie zapewnić dzieciom właściwe warunki do rozwoju.

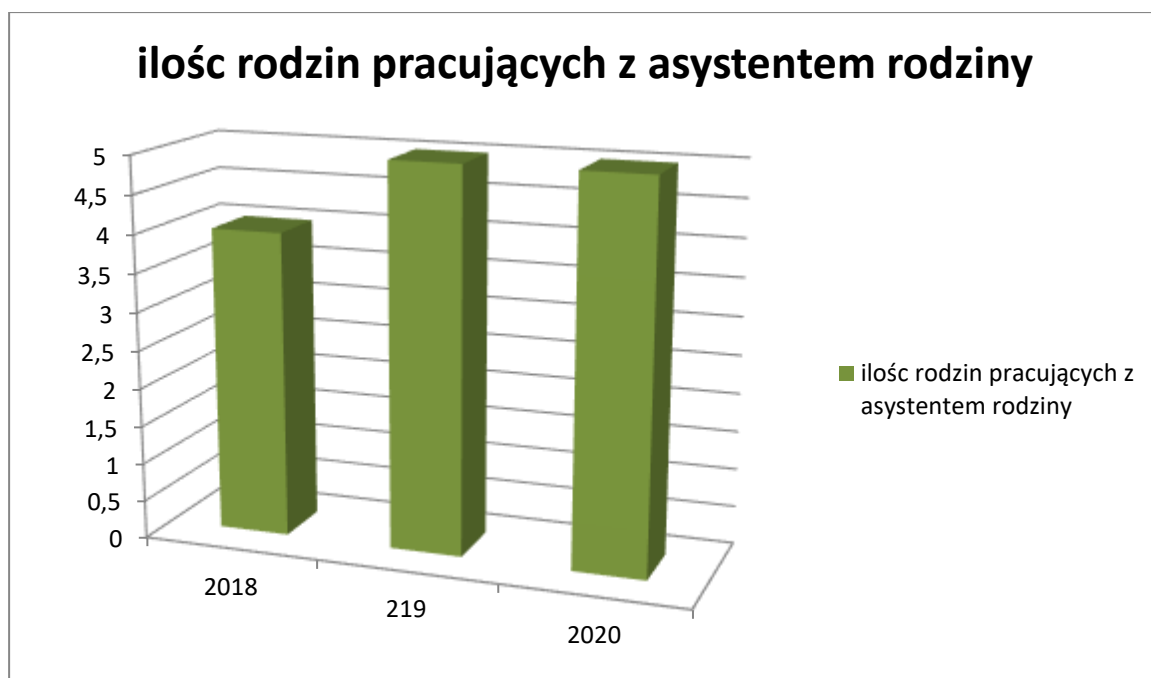
Istnieje jednak zagrożenie, w przypadku braku współpracy i chęci zmian u rodziców, że dzieci będą musiały zostać umieszczone w pieczy zastępczej. Każdorazowo decyzję o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej podejmuje właściwy Sąd.

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie wynika, że do końca 2014 r. pieczą zastępczą objęte było 1 dziecko z terenu Gminy Kołaczko, które przebywało w rodzinie

zastępczej, w 2020 roku pieczę zastępczą objętych było 10 dzieci, a obecnie 6 dzieci. Poza sytuacją śmierci rodziców i braku opiekunów dla 2 dzieci, pozostałe 4 dzieci zostało umieszczonych w pieczy zastępczej ze względu na nieprawidłowości w funkcjonowaniu biologicznych rodzin.

Rodziny borykające się z problemami otrzymują wsparcie asystenta rodziny, który pracował maksymalnie z 6 rodzinami, mającymi największe problemy związane z wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych i prawidłowymi relacjami w rodzinie.

Wykres 4: Ilość rodzin pracujących z asystentem rodziny.

Źródło: dane własne GOPS.

Od 2017 roku praca asystenta rodziny obejmuje zadania wynikające z ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, zwłaszcza w odniesieniu do kobiet posiadających zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu, albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. W ramach w/w ustawy nazywanej ustawą „Za życiem” wypłacono jednorazowe świadczenia w wysokości 4.000, 00 zł w 2019 roku – 1 świadczenie i w 2021 roku – 1 świadczenie.

Działania na rzecz dziecka i rodziny w Gminie Kołaczkowo realizują następujące instytucje, wykazane poniżej:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Praca socjalna, wspieranie materialne rodzin, pomoc asystenta rodziny
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Wsparcie terapeutyczne, realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych
Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie	Wsparcie i pomoc dla rodzin w przezwyciężeniu problemu przemocy, edukacja
Placówki oświatowe	Działalność edukacyjno-wychowawcza, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne, realizacja programów edukacyjnych
Gminny Ośrodek Kultury	Działalność kulturalna, edukacyjna
Placówki służby zdrowia	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej

Analiza SWOT

Realizacja lokalnego Programu

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> -realizacja programów osłonowych i profilaktycznych, -współpraca pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz rodziny, -wyszkolona kadra pracowników, -otwartość na współpracę ze środowiskiem lokalnym, -zabezpieczenie środków w budżecie gminy na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny, - zatrudnienie asystenta rodziny.	<ul style="list-style-type: none"> -brak psychologa, -zbyt mała aktywność i chęć współpracy rodzin, -brak wczesnej diagnozy problemów rodziny, - zbyt małe środki finansowe na szerszą skalę działań na rzecz rodziny.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> -możliwość pozyskania środków z zewnątrz, -rosnąca świadomość społeczna, -zatrudnienie psychologa.	<ul style="list-style-type: none"> -złożoność problemów rodzin, -brak współpracy, -zatrącanie rodzinnych wartości, -degradacja wartości rodzinnych, -niespójność przepisów prawa.

Adresaci programu.

Adresatami Programu są:

- rodziny z terenu Gminy Kołaczkowo, szczególnie przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- dzieci i młodzież, nad którymi rodzina nie sprawuje należytej opieki,
- kobiety w ciąży i ich rodziny, zwłaszcza w odniesieniu do kobiet posiadających zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu, czy nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu dziecka, powstałej w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu,
- przedstawiciele instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny.

Cel główny programu:

Stworzenie optymalnych warunków wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej i wspieranie rodzin dysfunkcyjnych poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz wspieranie rodzin oczekujących narodzin dziecka szczególnie z wadą letalną oraz wychowujących dzieci z taką wadą.

Cele szczegółowe programu:

- poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców,
- zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- wsparcie rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- koordynacja wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin oraz rodzin z dzieckiem ze zdiagnozowanym ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem, czy nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu dziecka, powstałej w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu,
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb materialno-bytowych dziecka i rodziny.

Cele zostaną osiągnięte przez realizację następujących zadań:

Lp	Cel	Zadania
1	Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	<ul style="list-style-type: none"> -współpraca wszystkich instytucji działających na rzecz rodziny, -rozwijanie systemu wsparcia oraz poradnictwa specjalistycznego, -wspieranie rodzin w celu odzyskania zdolności do prawidłowego funkcjonowania rodziny, - wzmacnianie rodzin pracą z asystentem rodziny, - doskonalenie zawodowe kadry pomocy społecznej
2	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców.	<ul style="list-style-type: none"> -organizowanie szkoleń, konferencji, kursów dla rodzin, -organizowanie dla dzieci i młodzieży warsztatów, zajęć o charakterze edukacyjnym, profilaktycznym, - wsparcie ze strony asystenta rodziny, pracownika socjalnego,
3	Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> -umożliwienie rodzinom skorzystania z dostępnych form pomocy, w tym specjalistycznej, -profilaktyka i edukacja z zakresu przemocy w rodzinie, - monitorowanie sytuacji rodzin, -współpraca z instytucjami działającymi w obszarze przemocy w rodzinie,
4	Wsparcie rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> - praca asystenta rodziny i pracownika socjalnego z rodziną biologiczną w celu podniesienia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych , motywowanie do utrzymywania kontaktów z dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej, - współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, - pomoc w wychodzeniu z uzależnień rodzicom biologicznym,
5	Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży i minimalizowanie jego skutków.	<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie wypoczynku letniego, - organizowanie zajęć edukacyjnych, profilaktycznych, sportowych w czasie wolnym, - tworzenie i realizacja programów i projektów dla dzieci i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, - organizowanie dodatkowych zajęć dydaktyczno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z trudnościami, - prowadzenie zajęć w świetlicach szkolnych, środowiskowych i wiejskich.
6	Koordynacja wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin oraz rodzin z dzieckiem ze zdiagnozowanym ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem, czy nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu dziecka, powstałej w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.	<ul style="list-style-type: none"> -rozpowszechnianie informacji o dostępnych placówkach służby zdrowia i poradniach specjalistycznych dla dzieci, - wsparcie rodzin w zakresie informacji i poradnictwa, - pomoc asystenta rodziny,
7	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb materialno-bytowych dziecka i rodziny.	<ul style="list-style-type: none"> - udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej, - wypłata świadczeń dla rodzin z dziećmi, - zapobieganie niedożywieniu dzieci, - pomoc w zapewnieniu odpowiednich warunków lokalowych,

Realizatorzy Programu.

Realizatorami Programu będą:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny d/s przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- Szkoły z terenu Gminy Kołaczkowo,
- Gminny Ośrodek Kultury,
- Organizacje i Stowarzyszenia.

Źródła finansowania Programu.

Zadania mogą być finansowane z :

- budżetu gminy
- budżetu państwa,
- środków pozyskanych z funduszy zewnętrznych /rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych/.

Zakładane efekty realizacji Programu.

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny ma na celu uświadomienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, że ich sytuacja może ulec zmianie na lepsze.

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być wzmocnienie rodzin, polepszenie sytuacji dziecka w rodzinie, maksymalne ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego dzieci i rodzin, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia rodzin.

Monitoring i ewaluacja Programu.

Koordynatorem Programu będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołaczkwie.

W ramach programu GOPS będzie gromadził informacje, które pozwolą na ocenę postępów, zauważenie dalszych potrzeb, by w razie konieczności wprowadzić zmiany w Programie.

Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami w celu zapewnienia jak najlepszych efektów podjętych działań.

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Program będzie podlegał ewaluacji w zależności od rozpoznanych i zgłaszanych potrzeb przez podmioty w nim uczestniczące.

Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach Programu. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

W terminie do dnia 31 marca każdego roku przedstawiane będzie Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny jest zgodny z kierunkiem i działaniami określonymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kołaczkowo na lata 2018-2024.

Program zakłada tworzenie korzystnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin i poprawy jakości ich życia w Gminie Kołaczkowo.

Wsparcie rodziny będzie miało przede wszystkim charakter profilaktyczny, a rodzinom będą stwarzane warunki do samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku.

Ważnym elementem skutecznej realizacji Programu jest współpraca i skoordynowane działania wszystkich instytucji zaangażowanych we wsparcie rodzin z terenu gminy Kołaczkowo.

Uzasadnienie

Obowiązek podjęcia uchwały wynika z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r., poz. 821 ze zm.), w myśl których do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich programów wspierania rodziny.

Program zawiera kierunki działań zmierzających do tworzenia warunków dla prawidłowego funkcjonowania i wychowywania dzieci w rodzinach naturalnych.

Celem programu jest przywracanie rodzinom dysfunkcyjnym zdolności do przewycięzania ich problemów opiekuńczo-wychowawczych przy współpracy systemu instytucjonalnego.